

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวทัปติม เป็งมล
 ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss. Taptim Pengmol
 วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 28 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2526
 หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 236 ม.3 ต.ปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000
 โทรศัพท์ 0825515946
 E-mail: taptimpengmol2014 @gmail.com

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน
 พ.ศ.2555- ปัจจุบัน

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
 สาขาวิชาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิทยาลัย
 แม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2554

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
 ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 เชียงใหม่

พ.ศ.2552

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (เกียรตินิยมอันดับ1)
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ทุนวิจัยที่ได้รับ

พ.ศ.2563

กองทุนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปี
 งบประมาณ 2563

พ.ศ.2564

งบประมาณแผ่นดินมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดย
 ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
 (สกว) ประจำปีงบประมาณ 2564

ประสบการณ์งานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1. กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำโป อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. การสืบทอดอัตลักษณ์ วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยว กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (กำลังทำ)
3. การอนุรักษ์และฟื้นฟู วิถีวัฒนธรรมไทยวน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านสบสา ตำบลเมืองแปง อำเภอบางปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (กำลังทำ)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษางานวิจัย

ที่ ยว ๐๖๑๒.๑๘/๒๕๖๓

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
 ๒๕๖ หมู่ ๓ ต.ป่าจ้อย อ.เมือง
 จ.แม่ฮ่องสอน ๕๘๐๐๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและให้คำปรึกษางานวิจัย

เรียน อาจารย์สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ

ด้วยอาจารย์ทับทิม เบื้องล อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยว
 อย่างยั่งยืน ได้รับจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย โครงการวิจัย เรื่อง “กระบวนการสืบพหุวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์
 ลาหู่คำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำป๋อ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน”
 ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ทั้งนี้ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและให้คำปรึกษางานวิจัย ให้กับ
 อาจารย์ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ดร.ธนาธิป จุฑาทิพย์
 (อาจารย์พิเศษฯ ตรี) ฅมกิจ
 รองคณบดี วิชาการฯ การแทน
 คณบดีวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

สำนักงานคณบดี วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
 โทร. ๐-๕๖๑๒-๐๖๐๐
 โทรสาร ๐-๕๖๑๒-๐๖๐๕
 www.msc.mju.ac.th

แบบตอบรับ

เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินและให้คำปรึกษางานวิจัย
โครงการวิจัย กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำโป อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อ.....อาจารย์สุรศักดิ์..... นามสกุล..... ป้อมทองคำ.....

- (✓) ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ
() ขัดข้อง ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญได้

ลงชื่อ

()

28/กค/2563

ภาคผนวก ข

กำหนดการและรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการการวิจัย

กำหนดการ	
การประชุมวางแผนกิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ สู่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ชน บ้านจำป๋อ	
วันเสาร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๘.๐๐ น.-๑๖.๐๐ น.	
ณ. ชุมชนบ้านจำป๋อ ต.แม่ละนา อ.ป่าเมรุ จ.แม่ฮ่องสอน	
๐๘.๐๐-๐๘.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น.	ผู้นำชุมชน และ ทีมงานวิจัยชี้แจงการทำงานกับชุมชน
๐๘.๓๐-๑๐.๓๐ น.	การประชุม วางแผนกิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ สู่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านจำป๋อ (กลุ่มปราชญ์แคนลาหู่ดำและกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน) วิธีการถ่ายทอด ในเรื่องต่างๆดังนี้
๑.๐๓๐-๑๑.๐๐ น.	- ศึกษาและความสำคัญของการเป่าแคน/วัสดุอุปกรณ์ และการทำแคน /การเป่าแคน/จังหวะและการเดินประกอบเสียงแคน/วิธีการรักษา
๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น.	การประชุม วางแผนกิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ สู่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านจำป๋อ (กลุ่มปราชญ์แคนลาหู่ดำและกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน) วิธีการถ่ายทอด ในเรื่องต่างๆดังนี้
๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	- ศึกษาและความสำคัญของการเป่าแคน/วัสดุอุปกรณ์ และการทำแคน /การเป่าแคน/จังหวะและการเดินประกอบเสียงแคน/วิธีการรักษา
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน (อาหารท้องถิ่นในชุมชน)
๑๔.๓๐-๑๕.๐๐ น.	การประชุม วางแผนกิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ สู่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านจำป๋อ (กลุ่มเด็กและเยาวชน)
๑๕.๐๐-๑๕.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๐๐-๑๖.๐๐ น.	การประชุม วางแผนกิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ สู่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านจำป๋อ (กลุ่มเด็กและเยาวชน)

ใบลงทะเบียน

โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการสืบพยานวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ในสื่อกาแฟ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การพ้องถิ่นชุมชนบ้านจำป๋อ อำเภอป่าเมรุ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(การประชุมวางแผนกิจกรรมการสืบพยานวัฒนธรรมการเป็นคนลาหู่ใน
สู่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในพื้นที่การพ้องถิ่นโดยชุมชนบ้านจำป๋อ)

วันที่ ๗ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ บ้านจำป๋อ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลายมือชื่อ			หมายเหตุ
		๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐ น.	๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐ น.	๑๓.๐๐- ๑๖.๐๐ น.	
๑	นายชวณ: นันทน วัฒนกิจ	ชวณ: วัฒนกิจ	ชวณ: วัฒนกิจ	ชวณ: วัฒนกิจ	
๒	ส.จ. วิชาชนก สำนึกใจ	วิชาชนก	วิชาชนก	วิชาชนก	
๓	นายสุวิมล วัฒนกิจ	สุวิมล	สุวิมล	สุวิมล	
๔	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	
๕	นายจำสื้อ ไหมหมื่นธรรม	จำสื้อ	จำสื้อ	จำสื้อ	
๖	นายจ.ระ ชะนะ	จ.ระ	จ.ระ	จ.ระ	
๗	นายสุวิมล ไหมหมื่นธรรม	สุวิมล	สุวิมล	สุวิมล	
๘	นายชวณ: นันทน วัฒนกิจ	ชวณ:	ชวณ:	ชวณ:	
๙	นายชวณ: นันทน วัฒนกิจ	ชวณ:	ชวณ:	ชวณ:	
๑๐	นายชวณ: นันทน วัฒนกิจ	ชวณ:	ชวณ:	ชวณ:	
๑๑	นายชวณ: นันทน วัฒนกิจ	ชวณ:	ชวณ:	ชวณ:	
๑๒	นายจำสื้อ ไหมหมื่นธรรม	จำสื้อ	จำสื้อ	จำสื้อ	
๑๓	นายจำสื้อ ไหมหมื่นธรรม	จำสื้อ	จำสื้อ	จำสื้อ	
๑๔	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	
๑๕	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	
๑๖	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	
๑๗	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	
๑๘	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	
๑๙	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	
๒๐	นายวิชาพล นันทน วัฒนกิจ	วิชาพล	วิชาพล	วิชาพล	

กำหนดการ

เวทีถอดบทเรียนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และวิถีการสืบพหุคุณในชุมชนและนักท่องเที่ยว

วันพุธ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๘.๐๐ น.-๑๖.๐๐ น.

ณ. ชุมชนบ้านจำโบ้ ต.แม่ละนา อ.ป่าเมรุ จ.แม่ฮ่องสอน

๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐-๙.๓๐ น.	ผู้นำชุมชน กล่าวเปิดงาน
๐๙.๓๐-๑๐.๓๐ น.	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ โดย ผอ.ธีรพงศ์ แก้วธรากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนยาป่าแทน (ศบ.ตบ.ศรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ศษ.ม.การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี)
๑๐.๓๐-๑๑.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น.	เวทีถอดบทเรียน เรื่อง วัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ โดย ผอ.ธีรพงศ์ แก้วธรากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนยาป่าแทน (ศบ.ตบ.ศรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ศษ.ม.การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี)
๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน (อาหารท้องถิ่นในชุมชน)
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น.	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง การสืบพหุคุณวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำในกลุ่มเด็กและเยาวชน และนักท่องเที่ยว โดย ผอ.ธีรพงศ์ แก้วธรากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนยาป่าแทน (ศบ.ตบ.ศรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ศษ.ม.การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี)
๑๔.๓๐-๑๕.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๐๐-๑๖.๐๐ น.	เวทีถอดบทเรียน เรื่อง การสืบพหุคุณวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำในกลุ่มเด็กและเยาวชน และนักท่องเที่ยว โดย ผอ.ธีรพงศ์ แก้วธรากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนยาป่าแทน (ศบ.ตบ.ศรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ศษ.ม.การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี)

ใบลงทะเบียน

โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการสืบพยานวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อุ้มอ่องคำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การพ้องถิ่นชุมชนบ้านจำป๋อ อำเภอป่าเมรุคำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(เวทีถอดบทเรียนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และวิถีการสืบพยานในชุมชนและนิเวศน์เพื่อ)

วันที่ ๑๔ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ.หมู่บ้านจำป๋อ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลายมือชื่อ			หมายเหตุ
		๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐น.	๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐น.	๑๓.๐๐- ๑๖.๐๐น.	
๑	นายมานะ นิตยผลกิจ	มานะ	มานะ	มานะ	
๒	ดร.รัชชานันท์ สำนวนกิจ	รัชชานันท์	รัชชานันท์	รัชชานันท์	
๓	นายธีรพงศ์ แก้วราภา	ธีรพงศ์	ธีรพงศ์	ธีรพงศ์	
๔	นายทศพล นิตยผลกิจ	ทศพล	ทศพล	ทศพล	
๕	นายจำเริญ ไพรเทศธรรม	จำเริญ	จำเริญ	จำเริญ	
๖	นายจตุระ ละมั่ง	จตุระ	จตุระ	จตุระ	
๗	นายสุวิทย์ ไพรเทศธรรม	สุวิทย์	สุวิทย์	สุวิทย์	
๘	นายพรชัย สุทธนันทโชติกุล	พรชัย	พรชัย	พรชัย	
๙	นายบดินทร์ จีระไชยชาญ	บดินทร์	บดินทร์	บดินทร์	
๑๐	นายสุวิทย์ ชันธะลาอว	สุวิทย์	สุวิทย์	สุวิทย์	
๑๑	นายวิมล ฤทธนันทโชติกุล	วิมล	วิมล	วิมล	
๑๒	นายจำเริญ นิตยผลกิจ	จำเริญ	จำเริญ	จำเริญ	
๑๓	นายจำเริญ สนิทรมณารีย์	จำเริญ	จำเริญ	จำเริญ	
๑๔	นายจิตรชัย สุวรรณนันทโชติกุล	จิตรชัย	จิตรชัย	จิตรชัย	
๑๕	นายณวัฒน์ ไพรเทศธรรม	ณวัฒน์	ณวัฒน์	ณวัฒน์	
๑๖	นายจตุระ ไพรเทศธรรม	จตุระ	จตุระ	จตุระ	
๑๗	นายสุวิทย์ จันทะสาร	สุวิทย์	สุวิทย์	สุวิทย์	
๑๘	น.ส. ธนพร ไพรเทศธรรม	ธนพร	ธนพร	ธนพร	
๑๙	น.ส. ใจหทัย ไพรเทศธรรม	ใจหทัย	ใจหทัย	ใจหทัย	
๒๐	น.ส. นิตยผลกิจ ไพรเทศธรรม	นิตยผลกิจ	นิตยผลกิจ	นิตยผลกิจ	

กำหนดการ

กิจกรรมสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน “หน่อจ๊ะแหละ” ผู้เด็กและเยาวชนบ้านจำโป้

วันพุธ ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

ณ. โรงเรียนบ้านจำโป้ ค.แม่ละนา อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น.	กิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน “หน่อจ๊ะแหละ” โดยวิทยากร นายชิตชัย สรานนท์หิรัญกุล ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องแคน “หน่อจ๊ะแหละ” - ผู้สืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันของชุมชน - ส่วนประกอบของแคน และวิธีการทำแคนหน่อจ๊ะแหละ (มีการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรี)
๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น.	กิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน “หน่อจ๊ะแหละ” โดยวิทยากร นายชิตชัย สรานนท์หิรัญกุล ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องแคน “หน่อจ๊ะแหละ” - พิธีกรรมของชุมชนที่ใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการทำพิธีกรรม (มีการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรี)
๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน (อาหารท้องถิ่นในชุมชน)
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น.	กิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน “หน่อจ๊ะแหละ” โดยวิทยากร นายชิตชัย สรานนท์หิรัญกุล ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องแคน “หน่อจ๊ะแหละ” - วิธีการเป่าแคนหน่อจ๊ะแหละ และเสียงแคน (มีการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรี)
๑๔.๓๐-๑๔.๔๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๔.๔๕- ๑๖.๐๐ น.	กิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน “หน่อจ๊ะแหละ” โดยวิทยากร นายชิตชัย สรานนท์หิรัญกุล ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องแคน “หน่อจ๊ะแหละ” - การตีประกอบเสียงเป่าแคนหน่อจ๊ะแหละ (มีการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรี)
๑๖.๐๐-๑๗.๐๐ น.	รายงานการประเมินผล การสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนหน่อจ๊ะแหละ โดย ผอ.ธีรพงศ์ แก้วสารากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนยาป่าแห่น (คบ.คนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ศษ.ม.การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี) ปิดกิจกรรมโครงการ

ใบลงทะเบียน

โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในพื้นที่ตำบลท่าไม้ในชุมชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำป๋อ อำเภอป่าเมรุ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(กิจกรรมขับเคลื่อนธรรมาภิบาลบนถนนอินทผลุงสู่เด็กและเยาวชนบ้านจำป๋อ)

วันที่ ๓๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ณ โรงเรียนบ้านจำป๋อ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลายมือชื่อ			หมายเหตุ
		๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐	๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐	๑๓.๐๐- ๑๖.๐๐	
๑	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๒	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๓	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๔	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๕	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๖	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๗	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๘	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๙	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๐	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๑	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๒	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๓	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๔	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๕	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๖	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๗	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๘	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๑๙	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	
๒๐	นายสมชาย วัฒนธรรมาภิบาล	สมชาย	สมชาย	สมชาย	

กำหนดการ
เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์สรุปผล
กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ “แคนหนองไผ่และ”
วันอาทิตย์ ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๘.๐๐ น.-๑๖.๐๐ น.
ณ. ชุมชนบ้านจำโป้ ต.แม่ละนา อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น.	เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์สรุปผลกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวิเคราะห์และเสนอแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชน (ระหว่างปราชญ์ชุมชน เยาวชน และคณะกรรมการชุมชน) เรื่อง เรื่องราวความเป็นมาของแคน ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี และวิธีการทำ - ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม - วิธีการและสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม - ผู้รับวัฒนธรรม
๑๐.๓๐-๑๑.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น.	เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์สรุปผลกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวิเคราะห์และเสนอแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชน (ระหว่างปราชญ์ชุมชน เยาวชน และคณะกรรมการชุมชน) เรื่อง พิธีกรรมของชุมชนที่ใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการทำพิธีกรรม - ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม - วิธีการและสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม - ผู้รับวัฒนธรรม
๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน (อาหารท้องถิ่นในชุมชน)
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น.	เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์สรุปผลกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวิเคราะห์และเสนอแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชน (ระหว่างปราชญ์ชุมชน เยาวชน และคณะกรรมการชุมชน) เรื่อง การเป่าแคน - ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม - วิธีการและสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม - ผู้รับวัฒนธรรม
๑๔.๓๐-๑๕.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๐๐-๑๖.๐๐ น.	เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์สรุปผลกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวิเคราะห์และเสนอแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชน (ระหว่างปราชญ์ชุมชน เยาวชน และคณะกรรมการชุมชน)

ใบลงทะเบียน

โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการสืบพยานวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำเริญ อำเภอป่าเมรุ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูล)

กระบวนการสืบพยานวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ "คนเหนือขุนทอง")

วันที่ ๑๔ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ณ โรงเรียนบ้านจำเริญ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลายมือชื่อ			หมายเหตุ
		๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐น.	๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐น.	๑๓.๐๐- ๑๖.๐๐น.	
๑	นายทศพล นันทะนัง	ทศพล	ทศพล	ทศพล	
๒	ท.พ. พงศ์ศักดิ์ ไพรณัติธรรม	พงศ์ศักดิ์	พงศ์ศักดิ์	พงศ์ศักดิ์	
๓	ท.พ. จิตกรวิทย์ นันทะนัง	จิตกรวิทย์	จิตกรวิทย์	จิตกรวิทย์	
๔	ท.พ. ชรินทร์ ชื่นนันทะนัง	ชรินทร์	ชรินทร์	ชรินทร์	
๕	ท.พ. นริศ นันทะนัง	นริศ	นริศ	นริศ	
๖	ท.พ. ทศพร วัชรวิทย์	ทศพร	ทศพร	ทศพร	
๗	นางสาวอภัย นันทะนัง	อภัย	อภัย	อภัย	
๘	ท.พ. วิชิต นันทะนัง	วิชิต	วิชิต	วิชิต	
๙	ท.พ. นริศ นันทะนัง	นริศ	นริศ	นริศ	
๑๐	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๑	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๒	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๓	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๔	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๕	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๖	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๗	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๘	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๑๙	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๒๐	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๒๑	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	
๒๒	นางสาวนันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	นันทะนัง	

กำหนดการ

เวทีการวิเคราะห์และสรุปกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ “คนหนองจี่แหละ”

วันอาทิตย์ ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๘.๐๐ น.-๑๖.๐๐ น

ณ. ชุมชนบ้านจำโบ้ อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น.	เวทีการวิเคราะห์และสรุปกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เหมาะสมกับชุมชน เรื่อง เรื่องราวความเป็นมาของแคน ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี และวิธีการทำ - ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม - วิธีการและสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม - ผู้รับวัฒนธรรม
๑๐.๓๐-๑๑.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น.	เวทีการวิเคราะห์และสรุปกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เหมาะสมกับชุมชน เรื่อง พิธีกรรมของชุมชนที่ใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการทำพิธีกรรม - ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม - วิธีการและสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม - ผู้รับวัฒนธรรม
๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน (อาหารท้องถิ่นในชุมชน)
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น.	เวทีการวิเคราะห์และสรุปกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เหมาะสมกับชุมชน โดยมีส่วนร่วมของชุมชน เรื่อง การเป่าแคน - ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม - วิธีการและสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม - ผู้รับวัฒนธรรม
๑๔.๓๐-๑๕.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๐๐-๑๖.๐๐ น.	เวทีการวิเคราะห์และสรุปกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เหมาะสมกับชุมชน โดยมีส่วนร่วมของชุมชน เรื่อง การเป่าแคน - ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม - วิธีการและสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม - ผู้รับวัฒนธรรม

ปิดโครงการ

ใบลงทะเบียน

โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำป๋อ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(เวทีการวิเคราะห์และสรุปกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ “คนหน่อจ๊ะเหละ”)

วันที่ ๓๑ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ณ หมู่บ้านจำป๋อ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ลายมือชื่อ			หมายเหตุ
		๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐น.	๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐น.	๑๓.๐๐- ๑๖.๐๐น.	
๑	นางทศพล มีคนสนิท	ทศพล	ทศพล	ทศพล	
๒	ด.ช. พงศ์กิต ไนรนธธรรม	พงศ์กิต	พงศ์กิต	พงศ์กิต	
๓	ด.ช. จิตรกิต มีคนสนิท	จิตรกิต	จิตรกิต	จิตรกิต	
๔	ด.ช. ชนาพร มีคนสนิท	ชนาพร	ชนาพร	ชนาพร	
๕	ก.ญ. หิรษา มีคนสนิท	หิรษา	หิรษา	หิรษา	
๖	ก.ญ. กุศลดา มีคนสนิท	กุศลดา	กุศลดา	กุศลดา	
๗	ด.ช. ชัยวัฒน์ มีคนสนิท	ชัยวัฒน์	ชัยวัฒน์	ชัยวัฒน์	
๘	ด.ช. วิชานนท์ มีคนสนิท	วิชานนท์	วิชานนท์	วิชานนท์	
๙	ด.ช. เสริมพงศ์ มีคนสนิท	เสริมพงศ์	เสริมพงศ์	เสริมพงศ์	
๑๐	นางนงน มีคนสนิท	นงน	นงน	นงน	
๑๑	นางจิรณดี ทองกับคำ	จิรณดี	จิรณดี	จิรณดี	
๑๒	จ.อ. ชัยวัฒน์ ไนรนธธรรม	ชัยวัฒน์	ชัยวัฒน์	ชัยวัฒน์	
๑๓	นางนงน มีคนสนิท	นงน	นงน	นงน	
๑๔	ช.อ. จิตตภา มีคนสนิท	จิตตภา	จิตตภา	จิตตภา	
๑๕	พ.อ. วรรณ มีคนสนิท	วรรณ	วรรณ	วรรณ	
๑๖	นาง. ชนดา ไนรนธธรรม	ชนดา	ชนดา	ชนดา	
๑๗	นางนงน มีคนสนิท	นงน	นงน	นงน	
๑๘	นายพชรพงศ์ มีคนสนิท	พชรพงศ์	พชรพงศ์	พชรพงศ์	
๑๙	นาง วิชิต ไนรนธธรรม	วิชิต	วิชิต	วิชิต	
๒๐	ด.ช. วิวัฒน์ ชัยวัฒน์	วิวัฒน์	วิวัฒน์	วิวัฒน์	
๒๑	ด.ช. วิวัฒน์ ชัยวัฒน์	วิวัฒน์	วิวัฒน์	วิวัฒน์	
๒๒	นางจำป๋อ มีคนสนิท	จำป๋อ	จำป๋อ	จำป๋อ	

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

1. แบบสำรวจข้อมูลบริบททางวัฒนธรรมชุมชน

แบบสำรวจข้อมูลบริบททางวัฒนธรรมชุมชนบ้านจำโป
โครงการ วิจัยเรื่อง กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวบ้านจำโป อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำอธิบาย แบบสำรวจข้อมูลบริบทชุมชน บ้านจำโป โครงการ วิจัยเรื่อง กระบวนการสืบทอด
วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน พื้นที่การท่องเที่ยวบ้านจำโป อำเภอปางมะ
ผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล 2. ประเด็นคำถามข้อมูล
พื้นฐานของชุมชน

1. ข้อมูลทั่วไป ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ.....

อายุ.....

สถานะภายในชุมชน.....

ที่อยู่.....

เบอร์ติดต่อ.....

2. ข้อมูลสภาพสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

2.1. ประวัติความเป็นมาและสภาพทางสังคมของชุมชน

(1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน

(2) การปกครองของชุมชน (ผู้นำ คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพ กฏระเบียบ
ของชุมชน)

(3) จำนวนประชากร (หลังคาเรือน คน ชาย หญิง)

.....

.....

.....

(4) สถานที่สำคัญของชุมชน (สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประจำชุมชน และที่สำคัญ)

.....

.....

.....

(5) สิ่งอำนวยความสะดวก (ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ตู้โทรศัพท์ จุดกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ต ศาลาหมู่บ้าน ร้านขายของ ร้านอาหาร ฯลฯ)

.....

.....

.....

(6) ทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชน (ป่าชุมชน หนองน้ำ ป่าช้า ฯลฯ)

.....

.....

.....

(7) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน
(ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ความสำคัญ)

.....

.....

.....

(8) โรงพยาบาล (ประวัติการก่อตั้ง จุดบริการในการดูแลสุขภาพของชุมชน)

.....

.....

.....

(9) โรงเรียน (ประวัติการก่อตั้ง ชื่อผู้อำนวยการ ครู จำนวนนักเรียน ระดับที่เปิดการสอน)

.....

.....

.....

2.2. วิธีการดำเนินชีวิต

(1) ที่อยู่อาศัย

(วัสดุ ลักษณะบ้านเรือน คติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้าน วิธีการสร้างบ้านแบบดั้งเดิม)

.....

.....

.....

.....

.....

(2) อาหารการกิน

(ชื่ออาหาร เครื่องปรุง วิธีการปรุง การรับประทาน)

.....

.....

.....

(3) เครื่องนุ่งห่ม (ลักษณะเครื่องแต่งกายชาย วัสดุ วิธีการตัดเย็บ) (ลักษณะเครื่องแต่งกายหญิง วัสดุ วิธีการตัดเย็บ)

.....

.....

.....

(4) สมุนไพรรักษาโรค หรือ พิธีกรรมการรักษาด้วยภูมิปัญญา (ชื่อยาสมุนไพร วิธีการใช้ในการรักษา)

.....

.....

.....

(5) การประกอบอาชีพ (อาชีพของคนในชุมชน ลักษณะอาชีพนั้นๆ)

.....

.....

.....

2.3. ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน

(1) ปฏิทินประเพณีและพิธีกรรมชุมชน (ที่เกิดขึ้น ในรอบ 12 เดือน มกราคม- ธันวาคม)

.....

.....

.....

ตารางปฏิทินวัฒนธรรมชุมชน 12 เดือน

เดือน	ประเพณี/พิธีกรรม	การทำเกษตร	หมายเหตุ
มกราคม			
กุมภาพันธ์			
มีนาคม			
เมษายน			
พฤษภาคม			
มิถุนายน			
กรกฎาคม			
สิงหาคม			
กันยายน			
ตุลาคม			
พฤศจิกายน			
ธันวาคม			

1.5. การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโบ

(1) คณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(2) การบริการของกลุ่มท่องเที่ยว/ อัตราค่าบริการ

.....

.....

(3) วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในฐานการเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนให้กับ

นักท่องเที่ยว

(ฐานเครื่องดนตรีลาหู่)

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจ
เพื่อการสร้างฐานข้อมูลของชุมชนและการเผยแพร่สู่สังคมในลำดับต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์องค์ความรู้และการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนหน่อจีเหละ

2.1. กลุ่มปราชญ์ชุมชน

แบบสัมภาษณ์ องค์ความรู้และการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่(หน่อจีเหละ)

โครงการ วิจัยเรื่อง กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน พื้นที่
การท่องเที่ยวบ้านจำโป อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ช่วยวิทยากร: ผู้วิจัย และนางสาวพรศรี พิษิตวานิช

1. ลักษณะทางกายภาพของหน่อจีเหละ

- 1.1.ความสำคัญ เรื่องราวความเป็นมา
- 1.2.ส่วนประกอบ
- 1.3.วิธีการทำ
- 1.4.วิธีการเป่า
- 1.5.บทเพลง

2. วิธีการถ่ายทอดสู่ลูกหลานในครอบครัว

- 2.1.วัยเด็ก (เริ่มตั้งแต่อายุ 2 – 12 ปี)
- 2.2.วัยรุ่น (ตั้งแต่อายุ 14 – 21 ปี)
- 2.3.วัยผู้ใหญ่ (ตั้งแต่อายุ 21 – 40 ปี)

3. ปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน

- 3.1.ผู้ถ่ายทอด (ปราชญ์)
- 3.2.วัสดุอุปกรณ์ในการทำแคน
- 3.3.สื่อในการถ่ายทอด
- 3.4.ผู้รับการถ่ายทอด (เยาวชน)
- 3.5.สถานที่ในการถ่ายทอด

2.2. กลุ่มผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน

แบบสัมภาษณ์ องค์ความรู้และการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่(หน่อจีเหละ)

โครงการ วิจัยเรื่อง กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวบ้านจำโป อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ช่วยวิทยากรกลุ่ม : ผู้วิจัยและนางสาวเกศินี นิภาเอียร

1. การสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ ในระดับชุมชน และสังคม

- 1.1.การส่งเสริมวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ (หน่อจีเหละ)ในระดับชุมชนและสังคม
- 1.2.ประเพณีและพิธีกรรมที่มีการเป่าแคนลาหู่ (หน่อจีเหละ) ของชุมชน

- 1.3.โครงการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ (หน่อจี้แหละ) ของชุมชน ในปัจจุบัน
- 1.4.อนาคตของการส่งเสริมวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- 1.5.ปัญหาและอุปสรรคของการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ในระดับชุมชนและสังคม

2.3. กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แบบสัมภาษณ์ องค์ความรู้และการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่(หน่อจี้แหละ)

โครงการ วิจัยเรื่อง กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน พื้นที่การท่องเที่ยวบ้านจำโป อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ช่วยวิทยากรกลุ่ม : ผู้วิจัยและนางสาวนิวริน เลิศชญานนท์

1. การถ่ายทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่สู่นักท่องเที่ยว

- 1.1 กิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมการเป่าแคนที่กลุ่มท่องเที่ยวจัดไว้ ในปัจจุบัน มีลักษณะอย่างไร
- 1.2 วิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่สู่นักท่องเที่ยว เป็นอย่างไร
- 1.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้ในเรื่องใด ของวัฒนธรรมการเป่าแคน
- 1.4 กลุ่มท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้เยาวชนลูกหลาน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรม “การเป่าแคน”ให้นักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง
- 1.5 ปัญหาและอุปสรรคของการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ ในกลุ่มนักท่องเที่ยว

2.4. กลุ่มเยาวชน

แบบสัมภาษณ์ องค์ความรู้และการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่(หน่อจี้แหละ)

โครงการ วิจัยเรื่อง กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน พื้นที่การท่องเที่ยวบ้านจำโป อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ช่วยวิทยากร : ผู้วิจัยและนางสาวพรศรี พิษิตวานิช

1. ความต้องการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่

- 1.1 อยากให้คนสอนเป่าแคนมีคู่มือการเรียนรู้เป่าแคนประกอบการสอนหรือไม่
- 1.2 อยากให้คนสอนเป่าแคนลาหู่ สอนหนูอย่างไร หนูถึงจะเป่าแคนได้
- 1.3 ในฐานะเป็นลูกหลานผู้สืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน พร้อมจะเรียนรู้ในเวลาใด

1.4 เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรม “การเป่าแคน” ให้นักท่องเที่ยวหรือไม่
อย่างไรบ้าง

1.5 ถ้าหนูจะเรียนการเป่าแคนลาหู่ หนูคิดว่าต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

1.6 ปัญหาและอุปสรรคของการเป่าแคนลาหู่

3. แบบประเมินผลการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนหน่อจี้หละ

3.1. แบบประเมินผลการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน ปราชญ์แคนลาหู่ลำดับที่ 1

ปราชญ์แคนลาหู่ ลำดับที่ 1. นายชิตชัย สรณนัทธีรกุล

ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง 1. ความเป็นมาของการเป่าแคน และผู้สืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนจาก
อดีตมาจนถึงปัจจุบันของชุมชนบ้านจำโป๋

2. ส่วนประกอบของแคน และวิธีการทำแคนหน่อจี้หละ

ลำดับ	องค์ประกอบของการสืบทอดวัฒนธรรม 3 ส่วน	ระดับค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
	ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม					
1	องค์ความรู้					
2	การใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้					
3	การนำเสนอที่น่าสนใจ (น่าเรียนรู้)					
	เครื่องมือการสืบทอดวัฒนธรรม(วิธีการ สื่อ แหล่งเรียนรู้)					
4	ลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการสอน					
5	เครื่องดนตรีแคน “หน่อจี้หละ”					
6	สื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้ สถานที่					
	ผู้รับวัฒนธรรม					
7	ความสามารถในการรับรู้และเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง					
8	ความสามารถในการบอกเล่าความเป็นมา					
9	ความสามารถในการบอกชิ้นส่วนประกอบของเครื่องดนตรี					
10	ความสามารถในการบอกวิธีการทำ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

3.2 แบบประเมินผลการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน ปราชญ์แคนลาหู่ลำดับที่ 2

ปราชญ์แคนลาหู่ ลำดับที่ 2 : นายจำแแส สมัคมนตรี

ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง : พิธีกรรมของชุมชนที่ใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการทำ
พิธีกรรม

ลำดับ	องค์ประกอบของการสืบทอดวัฒนธรรม 3 ส่วน	ระดับค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
	ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม					
1	องค์ความรู้					

2	การใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้					
3	การนำเสนอที่น่าสนใจ (นำเสนอเรียนรู้)					
	เครื่องมือการสืบทอดวัฒนธรรม(วิธีการ สื่อ แหล่งเรียนรู้)					
4	ลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการสอน					
5	เครื่องดนตรีแคน ประกอบการเล่าเรื่องราว					
6	สื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้ สถานที่					
	ผู้รับวัฒนธรรม					
7	ความสามารถในการรับรู้และเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง					
8	ความสามารถในการบอกเล่าเรื่องราวของพิธีกรรม					
9	ความสามารถในการบอกความสัมพันธ์เครื่องดนตรีกับพิธีกรรม					
10	ความสามารถในการบอกลำดับขั้นตอนการใช้เครื่องดนตรีประกอบพิธีกรรม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

3.3. แบบประเมินผลการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน ปราชญ์แคนลำนาคูลำดับที่ 3

ปราชญ์แคนลำนาคู ลำดับที่ 3 : นายจำเริญ ไพรเนติธรรม

ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง : วิธีการเป่าแคนหน่อจี่แหละ และเสียงแคน

ลำดับ	องค์ประกอบของการสืบทอดวัฒนธรรม 3 ส่วน	ระดับค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
	ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม					
1	องค์ความรู้					
2	การใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้					
3	การนำเสนอที่น่าสนใจ (นำเสนอเรียนรู้)					
	เครื่องมือการสืบทอดวัฒนธรรม(วิธีการ สื่อ แหล่งเรียนรู้)					
4	ลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการสอน					
5	เครื่องดนตรีแคน “หน่อจี่แหละ”					
6	สื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้ สถานที่					
	ผู้รับวัฒนธรรม					
7	ความสามารถในการรับรู้และเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง					
8	ความสามารถในการบอกเล่าวิธีการเป่า					
9	ความสามารถในการบอกบทเพลงของเสียงแคน					
10	ความสามารถในการเป่า					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

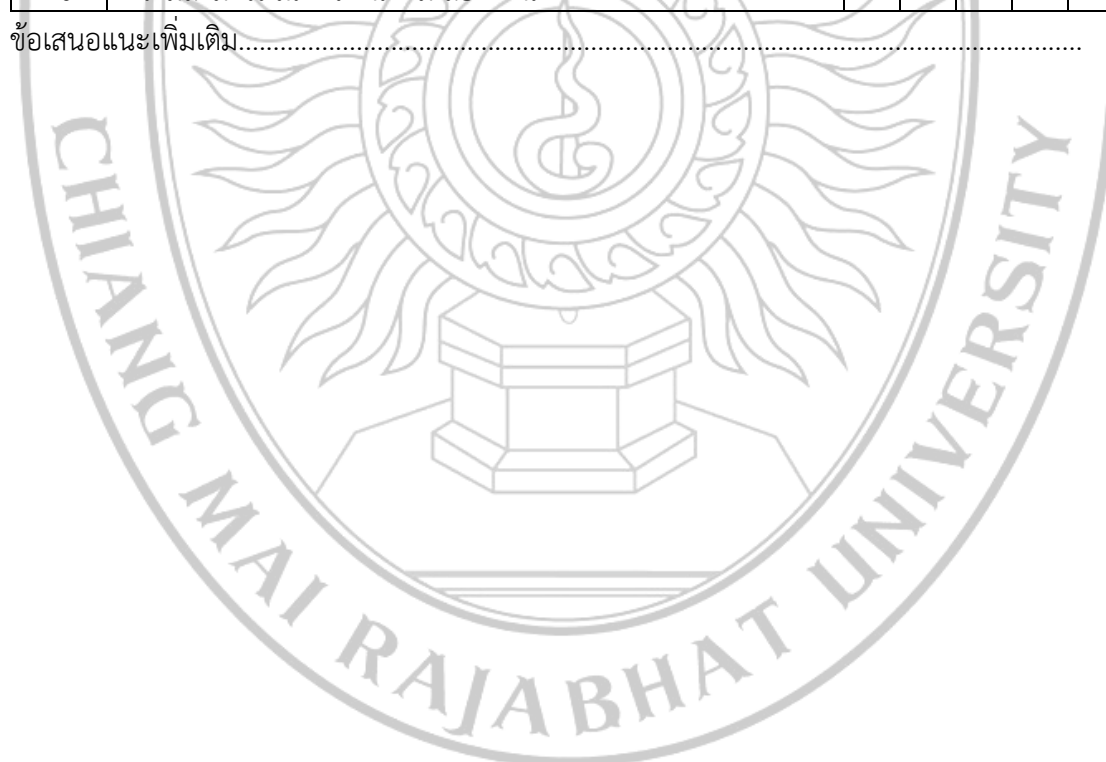
3.4. แบบประเมินผลการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคน ปราชญ์แคนลาหู่ลำดับที่ 4

ปราชญ์แคนลาหู่ ลำดับที่ 4 : นายมานะ พัฒนสหกิจ

ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง : การเดินประกอบเสียงเป่าแคน

ลำดับ	องค์ประกอบของการสืบทอดวัฒนธรรม 3 ส่วน	ระดับค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
	ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม					
1	องค์ความรู้					
2	การใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้					
3	การนำเสนอที่น่าสนใจ (น่าเรียนรู้)					
	เครื่องมือการสืบทอดวัฒนธรรม (วิธีการ สื่อ แหล่งเรียนรู้)					
4	ลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการ					
5	เครื่องมือที่แคน “หน่อจี่แหละ”					
6	สื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้ สถานที่					
	ผู้รับวัฒนธรรม					
7	ความสามารถในการรับรู้และเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง					
8	ความสามารถในการบอกเล่าเรื่องราวท่าเต้นกับจังหวะเสียงแคน					
9	ความสามารถในการบอกวิธีการเดิน					
10	ความสามารถในการเดินตามเสียงแคน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

4. แบบวัดผลความรู้ หลังการสืบทอดวัฒนธรรม

แบบวัดผลความรู้

เรื่อง แคนหน่อจิ๋วทะเล ชุมชนบ้านจำโป๊ะ

(องค์ความรู้เรื่องความเป็นมา ส่วนประกอบ และวิธีการทำแคนน้ำเต้า)

๕. ชื่อ-สกุล..... ชั้น.....

คำอธิบาย : จงเขียนด้วยตัวบรรจง

1. จงบอกความสำคัญของแคนน้ำเต้ากับชุมชนชาวลาหู่บ้านจำโป

A large, faint watermark of the Chiang Mai Rajabhat University logo is centered on the page. The logo is circular, featuring a central emblem with a flame-like shape, surrounded by a sunburst of rays. The text "CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY" is written in a circular path around the emblem.

2. จงเติมตัวเลข ชื่อเครื่องดนตรีแคนน้ำเต้า หน้าภาพเครื่องดนตรี ให้ถูกต้อง
 เรียกว่า ภาพเครื่องดนตรีแคนลาหู่ บ้านจำป๋อ ลำดับ ชื่อเครื่องดนตรีและการ
 ที่มาภาพ: Meahongson Creative ใช้

1. หน่อจี้แหละ คือ แคน
 น้ำเต้าขนาดเล็กสุด ใช้
 สำหรับเป่าประกอบการ
 เต้นจ่าคี่ และเป่าจีบกัน

2. หน่อซี้ คือ แคนน้ำเต้า
 ขนาดกลาง ใช้สำหรับเป่า
 ประกอบการเต้นจ่าคี่ เป่า
 กล่อมเด็ก มีหลายจังหวะ
 หลายทำนอง

3. ตอเลหมู่ คือ แคนน้ำเต้า
 ขนาดกลาง ใช้สำหรับการ
 เป่าประกอบการเต้นจ่าคี่
 มีหลายจังหวะ หลาย
 ทำนอง

4

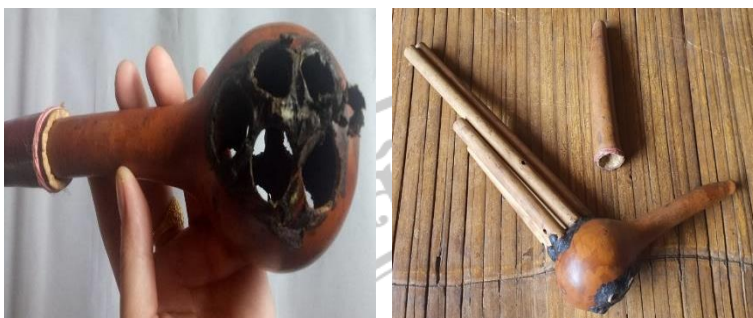
หน่อจันทน์ คือ แคนน้ำเต้า
ขนาดใหญ่ที่สุด ใช้
สำหรับเป่า เปิด-ปิด
พิธีกรรมสำคัญเท่านั้น ไม่
เป่าก่อน 9.00 น. ยกเว้น
งานศพ ใช้เป่าส่งศพส่ง
วิญญาณ

3. จงนำชื่อของชิ้นส่วนประกอบของเครื่องดนตรีแคนน้ำเต้า “หน่อจันทน์” ไปใส่ได้ภาพให้ ถูกต้อง

ชื่อชิ้นส่วนประกอบของเครื่องดนตรีแคนน้ำเต้า

ก. ลูกน้ำเต้า ทรงงาขาว (อีกผู้ว่า)	จ. แคนหน่อจันทน์
ข. ไม้ไผ่ ที่ทำท่อเสียง (ไม้ไผ่เน่ฮั่ว)	ฉ. การทำลื่นปีไม้ไผ่
ค. ขี้มันหรือชันโรง (เป่งจี้)	ช. ท่อเป่าน้ำเต้าเชื่อมตัวแคน
ง. ไม้ไผ่ลื่นเสียง (ไม้ไผ่ขุ่ม)	ซ. น้ำเต้าเจาะรู 5 รู

กะแนนรวม

4. จงบอกวิธีการทำ ทำแคนหน่อจีแหละ ตามที่ได้รับฟังจากปราชญ์ชุมชน

1. การหาวัสดุ ได้แก่ ขี้มันหรือชันโรง น้ำเต้า ไม้ไผ่

2. การเตรียมวัสดุ

.....

.....

3. การประกอบเครื่องดนตรี และ การทดสอบเสียง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

เครื่องมือการถ่ายทอดวัฒนธรรม แคนหน่อจีแหละ

1. คู่มือการสืบทอดวัฒนธรรม การเป่าแคน “หน่อจีแหละ” กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ชุมชนบ้านจำโป อำเภอบางมะฝ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.ความสำคัญของแคนน้ำเต้ากับวิถีชุมชนชาวลาหู่บ้านจำโป

ชาวลาหู่ทุกคนจะทิ้งลูกน้ำเต้าไม่ได้ ด้วยมีความเชื่อว่า ต้นกำเนิดของชาวลาหู่มาจากลูกน้ำเต้า มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่าเดิมบรรพบุรุษของชาวลาหู่อยู่ในน้ำเต้า จากนั้นมีสัตว์ที่มีปากแหลมคมได้ แคะเปลือกลูกน้ำเต้าจนเปิดออก ทำให้ชาวลาหู่ออกมาจากน้ำเต้าและใช้ชีวิตสืบทอดกลุ่มชนมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ชุมชนชาวลาหู่มีเครื่องดนตรีที่ทำจากน้ำเต้าเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์มาช้านานอยู่คู่กับวิถีของชุมชนมาตั้งแต่บรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน

ในชุมชนบ้านจำโป มีการสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง ชุมชนเมื่อประมาณปี พ.ศ.2521 ซึ่งในขณะนั้นมีนายจำโป ไพเรณดิธรรมเป็นผู้นำ มีผู้สืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนหลายรุ่น จนมาถึงรุ่นนายจำอะ ไพเรณดิธรรม คุณพ่อของนางนงกอ ไพเรณดิธรรม ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำโป ซึ่งได้เสียชีวิตเมื่อสิบกว่าปีมาแล้ว และในปัจจุบันมีผู้สืบทอดวัฒนธรรม ประมาณ 4 คน คือ 1. นายชิดชัย สรานนท์หิรัญกุล 2.นายจำเสือ ไพเรณดิธรรม 3. นายมานะ พัฒนสกิจ 4. นายจำแส สมัคมนตรี เป็นปราชญ์แคนน้ำเต้าของชุมชน และมีฐานการเรียนรู้เรื่องแคนลาหู่ ของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโป ที่บ้านของนายชิดชัย สรานนท์หิรัญกุล ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องแคนได้ครบกระบวนการตั้งแต่ความสำคัญและความเป็นมา การเลือกวัสดุการทำแคน การประกอบตัวแคน และการเป่าแคนแต่ละชนิด ให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

สำหรับปราชญ์แคนแต่ละท่านมีความสามารถในองค์ความรู้ด้านแคนน้ำเต้าแตกต่างกัน ดังนี้ 1. นายชิดชัย สรานนท์หิรัญกุล เป็นผู้มั่งคั่งความรู้และสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมแคนน้ำเต้าได้ทั้งหมดตั้งแต่เรื่องราวความเป็นมา การเลือกวัสดุการทำแคน การประกอบตัวแคน และการเป่าแคนแต่ละชนิด ให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว 2. นายจำแส สมัคมนตรี มั่งคั่งความรู้ด้านการทำพิธีกรรมสำคัญของชุมชนทั้งหมดและมีความสามารถในการเป่าแคนประกอบพิธีกรรมต่างๆ รวมถึงการเต้นจะคีประกอบเสียงแคน แต่ไม่ทำเครื่องดนตรี 3.นายจำเสือ ไพเรณดิธรรม มั่งคั่งความรู้ด้านการเป่าแคนและการเต้นจะคีประกอบเสียงแคน ไม่ทำเครื่องดนตรี 3. นายมานะ พัฒนสกิจ มั่งคั่งความรู้เรื่องพิธีกรรมสำคัญของชุมชนบางส่วน และมีความสามารถในการเป่าแคนและการเต้นจะคีประกอบเสียงแคน

ในปัจจุบันมีเยาวชนมีความสามารถในการสืบทอดวัฒนธรรมไม่มากนัก ที่สามารถเป่าเป็นเพลงได้ คือ เด็กชายรัชชานนท์ สำเภาโอฬาร (น้องแปแป) และมีเยาวชนที่มีความสนใจที่จะศึกษา

เรียนรู้สืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนอีกหลายคน คือ นายยศภัทร์ อธิไชยชาญ นายพรชัย ฤตานนท์ โชติกุล นายสุรภิต ไพโรจน์ธรรม นายทศพล พัฒนสทกิจ นายภิญโญ ชื่นธนาสาร เป็นต้น

2. ทำเนียบปราชญ์แคนน้ำเต้าชุมชนบ้านจำโป๋ ปีพุทธศักราช 2564

- | ลำดับ | ภาพปราชญ์แคนน้ำเต้าของชุมชนบ้านจำโป๋
ในอดีตและปัจจุบัน | ข้อมูลปราชญ์ |
|-------|---|---|
| 1. | | นายจางสะ ไพโรพชราทิพย์
อายุ 91 ปี (เสียชีวิตแล้ว 10 ปี) |
| 2. | | นายจางสะ สัมครมนตรี
ปัจจุบันอายุ 72 ปี
ที่อยู่ 3 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า อ.ปาง
มะผ้า
จ.แม่ฮ่องสอน |
| 3. | | นายชิตชัย สรณานนท์หิรัญกุล
ปัจจุบันอายุ 49 ปี
ที่อยู่ 69 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า อ.ปาง
มะผ้า
จ.แม่ฮ่องสอน |
| 4. | | นายจำเสื่อ ไพโรจน์ธรรม
ปัจจุบันอายุ 59 ปี
ที่อยู่ 28/1 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า อ.
ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน |

5

นายมานะ พัฒนสทกจิ

ปัจจุบันอายุ 60 ปี

ที่อยู่ 37 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า อ.

ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

3. เครื่องดนตรีแคนน้ำเต้าของชุมชนที่ใช้กันส่วนใหญ่

ภาพเครื่องดนตรีแคนน้ำเต้า 4 ชนิดและการใช้ประโยชน์

ภาพเครื่องดนตรีแคนลาหู่ บ้านจำโป

ที่มาภาพ: Meahongson Creative

ชื่อและการใช้ประโยชน์

1. **หน่อฮูมา** เป็นแคนน้ำเต้าขนาดใหญ่ที่สุด มีลักษณะพิเศษ คือ มีส่วนประกอบน้ำเต้าขนาดใหญ่เป็นเสมือนลำโพง และมีน้ำเต้าวางข้างขนาดเล็กเชื่อมท่อเสียงไม้ไผ่ 5 กระบอก มีลิ้นปีทุกท่อเสียง ใช้สำหรับเป่า เปิด-ปิด พิธีกรรมสำคัญเท่านั้น ไม่เป่าก่อน 9.00 น. ยกเว้น งานศพ ใช้เป่าส่งศพส่งวิญญาณ

2. **ตอเลอหู่** เป็นแคนน้ำเต้าขนาดกลาง ประกอบด้วยน้ำเต้าวางข้างเล็ก กระบอกไม้ไผ่ขนาดกลาง 5 กระบอก มีลิ้นปีไม้ไผ่อยู่ด้านใน ทุกท่อเสียง มีลักษณะเด่น คือ ลำโพงกระบอกไม้ไผ่ 3 ชั้น ประกอบอยู่ปลายท่อเสียงไม้ไผ่ เสียงทุ้ม นุ่มนวล ใช้สำหรับการเป่าประกอบการเต้นจะคี มีหลายจังหวะ หลายทำนอง

3. **หน่อชี** เป็นแคนน้ำเต้าขนาดกลาง มีรูปร่างคล้ายกับตอเลอหู่แต่มีขนาดเล็กกว่า มีเสียงแหลมกว่าตอเลอหู่ ใช้สำหรับเป่าประกอบการเต้นจะคี เป่ากล่อมเด็ก มีหลายจังหวะ หลายทำนอง

4. หน่อจี้แหล่ เป็นแคนน้ำเต้าขนาดเล็กสุด ไม่มีลำโพงปลายท่อเสียง ประกอบด้วยน้ำเต้าวงข้างขนาดเล็ก กระบอกไม้ไผ่ 5 กระบอก มีลิ้นปีไม้ไผ่อยู่ด้านในกระบอกละ 1 ลิ้นปี ในอดีตใช้เพียงการเป่าเพื่อสื่อสารความรกระหว่างหนุ่มสาว ในปัจจุบันใช้เป่าประกอบการเต้นจะคี และเป่าจิบกัน ระหว่างหนุ่มสาว

4. การเป่าแคนกับพิธีกรรมชุมชน

วัฒนธรรมการเป่าแคนมีความสัมพันธ์กับการประกอบพิธีกรรมของชุมชน ซึ่งไม่เป่าแคนทุกพิธีกรรม มีพิธีกรรมที่มีการเป่าแคนและคนในชุมชนมีส่วนร่วม มีดังนี้

- ประเพณีกินวอ หรือปีใหม่มุเซอ การจัดงานปีใหม่ของชาวจำป๋
- ประเพณีกินข้าวใหม่ การนำพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าวไร่นาปีนั้น มากินเลี้ยงกัน
- ทำบุญเรียกขวัญของชุมชน
- งานศพ พิธีส่งศพ

ชุมชนจะมีพิธีกรรมที่ถือปฏิบัติกันมาช้านาน สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. พิธีกรรมในระดับชุมชน 2. พิธีกรรมในระดับครอบครัว โดยการประกอบกรรมพิธีกรรมต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ สามารถทำได้ทุกเดือนหากมีความจำเป็น และ พิธีกรรมที่ต้องปฏิบัติตามวิถีของชุมชน

1. พิธีกรรมที่สามารถทำได้ทุกเดือนหากมีความจำเป็น คือ พิธีกรรมส่งผีสะเดาะเคราะห์หมู่บ้าน (คะกูเว) พิธีกรรมนี้ทั้งหมู่บ้านรวมกันทำพิธีที่ลานเต็นจะคี มีการใช้เครื่องดนตรีแคน น้ำเต้าทุกตัว มีการเปิดปิดพิธีกรรมโดยแคนหน่อกามา ในลานเต็นจะคีจะใช้เครื่องดนตรีแคนน้ำเต้าตัวอื่นๆเป่าสลับกัน คือ หน่อจี้ ต่อเลอหมู่ หน่อจี้แหล่

2. พิธีกรรมที่ถือปฏิบัติเป็นประจำของชุมชน

2.1. ทำบุญใหญ่ (ปอยปาเตเว) เป็นการทำบุญใหญ่ มีการเชิญหมู่บ้านอื่นมาร่วมเต็นจะคีด้วย ไม่จำกัดว่าหมู่บ้านขึ้นอยู่กับเจ้าภาพ โดยส่วนใหญ่จะเชิญหมู่บ้านที่ญาติพี่น้องอาศัย จะมีการเป่าแคนหน่อกามาในการเปิดพิธี จากนั้นจะใช้เครื่อง ดนตรีแคนกลางและแคนเล็กสลับกัน

2.2. ทำบุญน้อย (ปอยปาฮาตีเว ครัวเรือน) จะมีการเป่าแคนหน่อกามาในการเปิดพิธีกรรม จากนั้นจะใช้เครื่องดนตรีแคนชนิดอื่นเป่าสลับกัน

2.3. พิธีกรรมทำบุญ/เรียกขวัญ (บูตี/ฮากูเว)

2.4. พิธีกรรมเลี้ยงผีเรือน (หนือฮากูเว)

2.5. พิธีกรรมส่งผีไล่ผี (หนือตี กะเว)

5. ทำความรู้จัก “แคนหน่อจี้ແລະ”

หน่อจี้ແລະ เป็นเครื่องดนตรีตระกูลเครื่องเป่าประเภทลิ้นอิสระในตระกูลแคน ใช้สำหรับการบรรเลง ประกอบพิธีกรรมและงานเทศกาลต่างๆ เป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญต่อชาวลาหู่ และสามารถพบในกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น ม้ง ลีซู และถูกเรียกชื่อตามกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง นอกจากนั้นยังมีเครื่องดนตรีตระกูลนี้อยู่ในกลุ่มประเทศจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ถือว่าเป็นวัฒนธรรมดนตรีเข้ากันได้และมีความสอดคล้องกัน

ภาพที่ 1 “แคนหน่อจี้ແລະ”

การเป่าลมเข้าออก เพื่อให้เกิดเสียง ประกอบด้วยไม้ไผ่ลักษณะเป็นลำปล้องตรงขนาดเหมาะสมกับลูกน้ำเต้า ยาวลดหลั่นกันจำนวน 5 ท่อ ซึ่งเป็นท่อเสียงของแคน แต่ละท่อมีการเจาะรูเพื่อกดนิ้วทำให้เกิดเสียงและมีลิ้นไม้ไผ่อยู่ในแต่ละท่อด้วย จะเชื่อมต่อท่อไม้ไผ่กับผลน้ำเต้า โดยการสอดท่อไม้ไผ่ใส่ตัวลูกน้ำเต้า โดยมีการเจาะรูไว้บนลูกน้ำเต้าตามขนาดของไม้ไผ่ 5 จุด ตัวลูกน้ำเต้าจะมีการต่อข้อต่อออกมาให้ยาวขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกเวลาเล่นบรรเลง หน่อจี้ແລະ ผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ คือ ไม้ไผ่ตรง ลูกน้ำเต้า ขี้ชันโรง และไม้ไผ่ชุม ชนิดละเอียดสำหรับทำลิ้นของแต่ละท่อทำให้เกิดเสียง โดยเสียงจะมีความใส ขึ้นอยู่กับอายุของไม้ไผ่ชุมที่แห้งและมีการเก็บรักษาไว้บนแคร่ที่ห้อยไว้บนเตาไฟ

ส่วนประกอบของ แคนหน่อจี้ແລະ มีดังนี้

1. ลูกน้ำเต้า ทรงงาช้างที่มีรูปร่างยาว ป่องตรงปลาย เมื่อนำไปตากแดดจนแห้งแล้วนำมาเจาะรูเพื่อเมสอดน้ำเต้าข้างในออกให้หมด ในส่วนของน้ำเต้าเป็นตัวเป่าลมเพื่อเชื่อมต่อกับกระบอกไม้ไผ่ที่ทำท่อเสียง 5 กระบอก

ภาพที่ 2 ลูกน้ำเต้า ภาษาละหู่ดำเรียกว่า อิกฟูว์

2. **ไม้ไผ่** ที่ทำท่อเสียง ประกอบด้วย 5 ท่อ ขนาดต้องขึ้นอยู่กับขนาดของน้ำเต้าด้วยไม่มีขนาดตายตัว เป็นไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อ มีความสั้นยาวตามลำดับ ท่อที่ยาวที่สุดมีความยาวเท่ากับ 2 ท่อ ความยาวของไม้เป็นท่อจะขึ้นอยู่กับคีย์ที่นักดนตรีต้องการ แล้วนำมาวัดระดับเพื่อเจาะโพรงเป็นรูสี่เหลี่ยมผืนผ้า สำหรับใส่ลิ้น และเจาะรูให้ได้ระดับเสียงตามที่ต้องการ

ภาพที่ 3 ไม้ไผ่ที่ทำท่อเสียง ภาษาละหู่ดำ เรียกว่า ไม้ไผ่เนฮวู

3. **ขี้มันหรือชันโรง** เกิดจากอุจจาระของชันโรงซึ่งเป็นประเภทเดียวกับผึ้ง แต่ไม่มีเหล็กใน ไม่ดุร้าย มีขนาดเล็กกว่าผึ้งประมาณ 2-3 เท่า แพร่กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ชันโรงเป็นชื่อพื้นเมือง (Local name) และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคท้องถิ่น ซึ่งขี้ชันโรงนี้เองที่นำไปอุดรูแคนตรงจุดที่เชื่อมระหว่างน้ำเต้ากับท่อไม้ไผ่ (ศูนย์บริการร่วมกรมส่งเสริมเกษตรกรรม, 2563:ระบบออนไลน์)

ภาพที่ 4 ขี้ผึ้งหรือชันโรง ภาษาลาหู่ดำ เรียกว่า เปงจี

4. ไม้ไผ่ลั่นเสียง นำไม้ไผ่มาตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปาดส่วนที่เป็นลื่นให้มีความหนาบางตามความต้องการของเสียง ถ้าต้องการเสียงสูงส่วนปลายลื่นจะต้องบาง ถ้าต้องการให้เสียงต่ำ ปลายลื่นจะต้องมีความหนา ความยาวของลื่นจะมี 5 ขนาด ลดหลั่นกันตามลำดับของระดับเสียง และจะเท่ากับกับขนาดของช่องท่อนที่นำลื่นไปประกบ โดยมีขี้ชันโรงเป็นตัวเชื่อมให้ติดระหว่างท่อเสียง

ภาพที่ 5 ไม้ไผ่สำหรับทำลั่นเสียง ภาษาลาหู่ดำเรียกว่า ไม้ไผ่ซุมู

6. การเรียนรู้การใช้เครื่องดนตรี “หน่อจี้แหล่” ดัดแปลงจาก (ธนพชร นุตสาระ, 2560:30 และ งามอาจ อินทนิเวศ, 2559:172)

ขั้นตอนการเรียนรู้

1. การฟัง เพื่อแยกกลุ่มเสียงของหน่อจี้แหล่ มี 5 ท่อ 7 เสียง โดยนำเสียงแต่ละเสียงที่ได้จากการอัดเสียงภาคสนามของ “แคนหน่อจี้แหล่” สามารถเรียงตามกลุ่มเสียงได้แก่ มี โด มี ลา ฟา เป็นเสียงทั้งหมด 5 เสียง

2. การเป่า วิธีใช้นิ้วปิด เป็ดรูเสียงตามท่อให้ตรงกับตัวโน้ต (องอาจ อินทนิเวศ ,2559:172)

วิธีการบรรเลง มีลักษณะการวางมือดังนี้

มือขวา นิ้วกลางใช้กดรูท่อที่ 5

นิ้วหัวแม่มือ ใช้กดรูส่วนล่างท่อที่ 5

มือซ้ายและนิ้วชี้ ใช้กดรูท่อที่ 2

นิ้วหัวแม่มือ ใช้กดรูท่อที่ 1

นิ้วกลาง ใช้กดรูท่อที่ 3 และ 4

ภาพที่ 6 การวางมือในการจับแคนและการปิดรูท่อเสียง

3. การฝึกเพลง เป่าบรรเลงให้เป็นเพลง เป็นการฝึกปฏิบัติ (ธนพชร นุตสาระ,2560:30-30)

- 1) เพลงเกี่ยวพาราตี ใช้ในการเกี่ยวพาราตีของหนุ่มสาวในช่วงเทศกาลปีใหม่
- 2) เพลงอวยพร เป็นการอวยพรให้กันและกัน อยู่ดีมีสุข สุขภาพแข็งแรง
- 3) เพลงเต็นจะคี มีความหมาย 2 แบบ คือ 1) เป็นการเต็นจะคีในพิธีกรรมของชุมชน
2) เป็นการบอกเรื่องราวในอดีตเกี่ยวกับความรักครั้งแรก
- 4) เพลงต้นรับแขกบ้านแขกเมือง เป็นลักษณะเพลงที่แสดงถึงความสนุกสนานที่อยู่ในลานเต้น โดยการใช้จังหวะการเต้นระห่ส่างหญิงและชายใช้ด้านข้างชนกัน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาในการเกี่ยวพาราตีระหว่างหนุ่มสาวของชาวลาคู

- 5) เพลงชายหญิงเต้นกระທບด้านข้าง เป็นเพลงที่มีลักษณะการเต้นโดยการถอยหลังชนกัน ผู้หญิงเดินถอยหลัง ผู้ชายจะย่ำเท้าอยู่กับที่ หม่อมสาวกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ถือว่าเป็นช่วงจังหวะสั้นๆ ที่สามารถได้ใกล้ชิดกัน
- 6) เพลงถอยหลังชนกัน เป็นเพลงที่ใช้จังหวะการเต้นโดยใช้สะโพกแนบหรืออุ้งกันระหว่างชายหญิง แล้วเดินต่อไปซึ่งเป็นต่างฝ่ายต่างเดิน
- 7) เพลงเต้นโดยใช้สะโพกระหว่างชายหญิง เป็นเพลงที่ใช้จังหวะการเต้นโดยใช้สะโพกแนบหรืออุ้งกันระหว่างชายหญิง แล้วเดินต่อไปซึ่งเป็นต่างฝ่ายต่างเดิน
- 8) เพลงจับมือกัน เป็นเพลงที่ใช้ในการเต้นจะคี เป็นการเต้นที่มีจังหวะการเต้นที่มีจังหวะผู้ชายและผู้หญิงจับมือกัน จังหวะเร็วขึ้น การก้าวเท้าจะยาวกว่าปกติ ต่างฝ่ายต่างดึงมือเป็นการสลับมือกันระหว่างชายหญิง
- 9) เพลงท่าดำพริกเกลือ เป็นการนำวิธีการดำพริกกับเกลือมาเป็นท่าเต้น จะใช้เท้าเหยียบกระเบื้องที่ต่อไปยังสาครดำข้าว
- 10) เพลงท่าม้าเดิน เป็นการสร้างทำนองโดยใช้ท่าเดินของม้า จังหวะการเดินของม้าในช่วงที่ไม่ช้าไม่เร็ว นิสัยของม้าเมื่อเดินผ่านกันใช้หัวชนกันหรือตีไล่กัน
- 11) เพลงท่าชนไก่ บทเพลงนี้มีสีสันมากขึ้นคล้ายกับท่าเดินของม้า
- 12) เพลงแม่หมูเรียกลูกหมู เป็นการสร้างจังหวะการเต้นจะคี โดยใช้เสียงเรียกของแม่หมูเพื่อให้ลูกหมูลืมมา
- 13) เพลงยินดีที่ได้รู้จัก เป็นเพลงที่แสดงถึงความรู้สึกเกี่ยวกับการได้รู้จักเป็นมิตรสหาย ซึ่งเป็นวาสนาที่ได้เจอกัน รวมทั้งเป็นเพลงที่ใช้ในการโต้ตอบกันแบบด้นสด

3.1 โน้ตเพลง สำหรับฝึกเป่าแคนน้ำเต้า “หน่อจ๊ะเหละ”

1) โน้ตเพลง เต้นจะคี แบบที่ 1

เสียงแคน เป่าโดย นายชิตชัย สรานนท์หิรัญกุล

แกะบทเพลง โดย นายไพโรจน์ ภาอำนวยสุข

เข้าระบบถอดโน้ต โดย คุณคิตา <https://www.facebook.com/RabKaeNotePleng/>

2) โน้ตเพลง ต้นจ๊ะคี แบบที่ 2

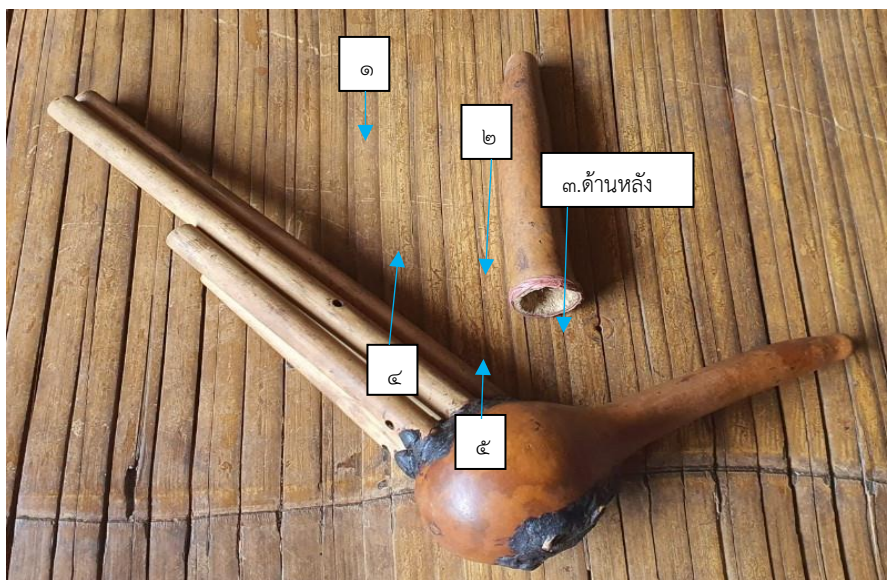
เสียงแคน เป่าโดย นายชิตชัย สรานนท์หิรัญกุล
 แกะบทเพลง โดย นายธีรพงศ์ แก้วธารากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยาป่าแหน
 เข้าระบบถอดโน้ต โดย คุณคิตา <https://www.facebook.com/RabKaeNotePleng/>

7. วิธีการทำแคน “หน่อจี่แหล่”

1. การหาวัสดุ ส่วนประกอบของ แคนหน่อจี่แหล่ ได้แก่ ขี้มันหรือชันโรง น้ำเต้า ไม้ไผ่
 - ชันโรง ในป่าบริเวณรอบหมู่บ้านซึ่งเป็นป่าต้นน้ำ ต้นไม้ที่มีรูตรงกลางขนาดใหญ่ เช่น ต้นก่อ การนำมาใช้จะไม่มีการตัดต้นไม้แต่เจาะรูบริเวณที่มีและดึงออกมาใช้
 - น้ำเต้า เป็นอุปกรณ์หนึ่งที่สำคัญที่ใช้ในการทำเครื่องดนตรี การเลือกลักษณะของ น้ำเต้าที่เหมาะสมกับการทำเครื่องดนตรี ซึ่งจะมีการพิจารณาจากรูปทรงที่ควรเลือกทรงไข่ เพราะมีผลต่อเสียงและเลือกที่ขนาดเหมาะกับมือของแต่ละคน
 - ไม้ไผ่ทำท่เสียง การคัดเลือกไม้ไผ่ จะเลือก 3 ขนาดที่เหมาะสมกับแคนประเภทต่างๆ ไม้ไผ่ที่เหมาะสมต้องมีอายุ 2-3 ปีขึ้นไป เพราะถ้าอายุน้อยเมื่อนำไปตากแดดแล้วจะเป็นขุย การเลือกต้องเลือกปล้องยาวใหญ่ขนาดพอดีกันทั้ง 5 อัน สำหรับทำท่เสียง
 - ไผ่ทำลิ้นหน่อจี่แหล่ เลือกไม้ไผ่ที่มีขนาดใหญ่กว่าการทำท่เสียง เพราะต้องนำมาผ่าเพื่อปาดและคัดสีให้หนาบางตามความต้องการของเสียง เมื่อต้องการเสียงต่ำปลายลิ้นต้องมีความหนา หากต้องการให้เสียงสูงส่วนปลายลิ้นต้องบาง

2. การประกอบชิ้นส่วน

ภาพที่ 7 ตำแหน่งท่อเสียงไม้ไผ่ที่ประกอบกับตัวลูกน้ำเต้า
ชื่อส่วนประกอบต่างๆ

1) ตัวเครื่อง เรียกว่า แห่	4) ท่อที่ 3 เรียกว่า โอชิม่าฮ้อน
2) ท่อที่ 1 เรียกว่า โอโลม่า	5) ท่อที่ 4 เรียกว่า จะเกินฮ้อน
3) ท่อที่ 2 เรียกว่า โอชิม่า	6) ท่อที่ 5 เรียกว่า จะเกิน

ลักษณะตัวเครื่องทำจากผลน้ำเต้า แบบมีก้านยาวสำหรับเป่า ทำความสะอาดภายในและเจาะรูที่ผลน้ำเต้าเพื่อใส่ท่อจำนวน 5 ท่อ ปิดรอยต่อด้วยขี้ชันโรง ตัวเครื่องมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 8 เซนติเมตร ยาววัดจากปลายปากเป่า ยาวประมาณ 18 เซนติเมตร มีท่อเสียงทั้งหมด 5 ท่อ

- 1) น้ำเต้า ที่หามาต้องมาน้ำมารมควัน ทำให้แห้งในการใช้งาน เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เชื่อกันว่าการรมควัน สามารถช่วยป้องกันมอดหรือแมลงมากัดเจาะ และเสริมความแข็งแรงทนทานส่งผลให้น้ำเต้าไม่แตกได้ง่าย

ภาพที่ 8 ลูกน้ำเต้าวางข้างที่ผ่านการรมควันกันมอดและแมลง

- 2) เมื่อน้ำเต้าแห้งสนิทนำมาเจาะรู จำนวน 5 รู เพื่อนำท่อไม้ไผ่ใส่ลงไป เกิดเป็นท่อเสียง

ภาพที่ 9 การเจาะรูเพื่อใส่ท่อเสียงบนลูกน้ำเต้า 5 รู ทะลุบนล่าง

- 3) ท่อไม้ไผ่ที่จัดเตรียมต้องมีความยาว โดยท่อที่ 1 และ 2 มีขนาดเท่ากัน คือ 20 เซนติเมตร แต่ท่อที่ 1 มีเจาะช่องรูอากาศ ตรงตำแหน่งความยาวที่ 16 เซนติเมตร ท่อที่ 3 ยาว 15 เซนติเมตร ท่อที่ 4 ยาว 14 และท่อที่ 5 ยาว 13 เซนติเมตร (ทั้งนี้ความยาวและขนาดของท่อไม้ไผ่ ไม่มีระบบตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามวัสดุที่มี และความสามารถของช่างทำแคน)

ภาพที่ 10 ท่อไม้ไผ่แห้ง “ไม้เอี้ยะ” สำหรับทำท่อเสียง

- 4) การทำลิ้น แคนหน่อจี้แหละ ใช้ไม้ไผ่และแผ่นหินในชุดรีดทำเป็นช่องสี่เหลี่ยม ตรงกลางให้เป็นหลุมลงไป การทำลิ้นสามารถขัดสีให้บางตามความต้องการของเสียงสูงต่ำของเครื่องดนตรี

ภาพที่ 11-12 การใช้เครื่องมือทำลึนปีสำหรับใส่ท่อเสียงด้านในและด้านนอก

- 5) การประกอบลึนเข้ากับท่อเสียง โดยใช้ชันรงค์เป็นตัวประสาน เช่นเดียวกับการประกอบท่อเสียงรวมเข้ากับน้ำเต้าดังรูป

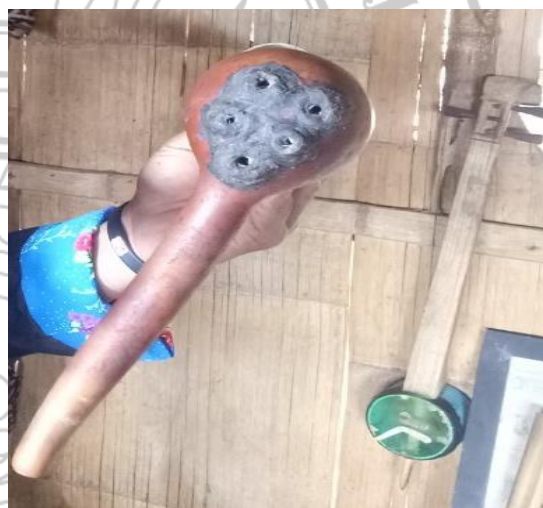

ภาพที่ 13-14 การใส่ลึนปีกับท่อเสียงไม้ไผ่ ปิดด้วยชันรงค์เชื่อมกันให้สนิททุกท่อ

- 6) การประกอบท่อไผ่ 5 ท่อ เข้ากับน้ำเต้า โดยใช้ชันรงค์เป็นตัวประสานปิดระหว่างช่องว่าง

ภาพที่ 15-16 การประกอบท่อเสียงไม้ไผ่ เข้ากับลูกน้ำเต้าปิดด้วยซี่ชันรงค์(ซี่มัน)

ภาพที่ 17-18 การปิดช่องว่างระหว่างท่อเสียงกับตัวลูกน้ำเต้าด้วยซี่ชันรงค์

3. ทดสอบเสียงของแคนด้วยการเป่าไล่เสียงทั้ง 5 ท่อ สลับกันไปมา

ภาพที่ 19-20 การปิดช่องว่างระหว่างท่อเสียงกับตัวลูกน้ำเต้าด้วยซี่ชันรงค์(ซี่มัน)

บรรณานุกรม

ธนพชร นุตสาระ.2560.หนังสือแหล่ง เครื่องดนตรีลาหู่.โครงการวิจัย ภาควิชาดนตรีและ
ศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
องอาจ อินทนิเวศ.2559.องค์ความรู้ จิตสำนึกรักษ์ และกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาด้านดนตรี
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย.ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559

ศูนย์บริการร่วมกรมส่งเสริมเกษตรกรรม.2563.<http://www.servictlink.doae.go.th>

อุทัย บันดาบทอง.2563.สัมภาษณ์. ผู้ใหญ่บ้านจำโป

ถนอม ไพเรศสุริริ.2563.สัมภาษณ์. กรรมการกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโป

ศรชัย ไพเรศธรรม.2563.สัมภาษณ์.กรรมการกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโป

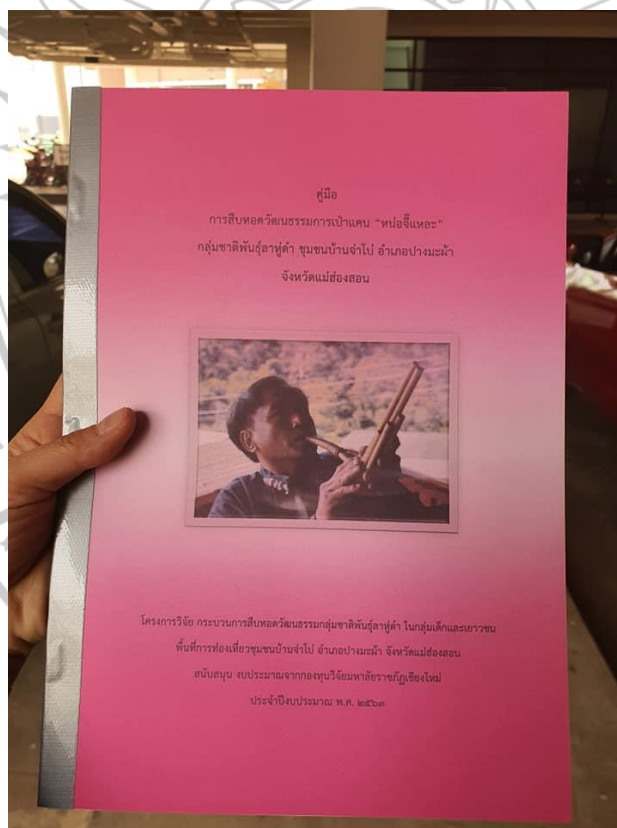
ชิตชัย สรานนท์หิรัญกุล.2563.สัมภาษณ์.ปราชญ์ชุมชนด้านวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ

จำเสือ ไพเรศธรรม.2563.สัมภาษณ์.ปราชญ์ชุมชนด้านวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ

มานะ พัฒนสทกิจ.2563.สัมภาษณ์. ปราชญ์ชุมชนด้านวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ

จำแส สมัคมนตรี.2563.สัมภาษณ์. ปราชญ์ชุมชนด้านวัฒนธรรมการเป่าแคนลาหู่ดำ

นกะกอ ไพเรศราทิพย์.2563.สัมภาษณ์. ประธานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโป

2. ภาพไวเนิล ประกอบการเรียนรู้

การสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนน้ำเต้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ชุมชนบ้านจำโบ
แคน “หน่อจี่แผละ”
 ปรากฏแคนน้ำเต้ากลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ของชุมชนบ้านจำโบ
 ปีพุทธศักราช 2564

นายจำระ ไพระพรชาทิพย์
อายุ 91 ปี
(เสียชีวิตผ่านมาแล้ว 10 ปี)

นายจำแส สมัครมนตรี
ปัจจุบันอายุ 72 ปี
ที่อยู่ 3 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า
อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

นายชิดชัย สรรสนทศิริกุล
ปัจจุบันอายุ 49 ปี
ที่อยู่ 69 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า
อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

นายจำเสือ ไพระนดิธรรม
ปัจจุบันอายุ 59 ปี
ที่อยู่ 28/1 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า
อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

นายมานะ พัฒนสหกิจ
ปัจจุบันอายุ 60 ปี
ที่อยู่ 37 หมู่ 4 ต.ปางมะผ้า
อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

จัดทำโดย: โครงการวิจัย กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำโบ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

การสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนน้ำเต้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ชุมชนบ้านจำโบ
แคน “หน่อจี่แผละ”
เครื่องดนตรีแคนน้ำเต้า 4 ชนิด และการใช้ประโยชน์

อ. หน่อภูเขา เป็นแคนน้ำเต้าขนาดใหญ่ที่สุด มีลักษณะพิเศษ คือ มีส่วนประกอบน้ำเต้าขนาดใหญ่ เป็นเสมือนลำโพง และมีน้ำเต้าวางข้างขนาดเล็กเชื่อมท่อเสียงไม้ไผ่ มีลิ้นปี่ทุกท่อเสียงใช้สำหรับเป่า เป็ด-ปัด พิธีกรรมสำคัญเท่านั้น ไม่เป่าก่อน ๐๙.๐๐ น.

๒. ตอเลอหนู เป็นแคนน้ำเต้าขนาดกลาง มีลักษณะเด่น คือ ลำโพงกระบอกไม้ไผ่ ๓ ชิ้นประกอบอยู่ปลายท่อเสียงไม้ไผ่ เสียงทุ้ม นุ่มนวล ใช้สำหรับการเป่าประกอบการเต้นจันดี มีหลายจังหวัด หลายท่านอง

๓. หน่อจี่ เป็นแคนน้ำเต้าขนาดกลาง มีรูปร่างคล้ายกับตอเลอหนูแต่มีขนาดเล็กกว่า มีเสียงแหลมกว่าตอเลอหนู ใช้สำหรับเป่าประกอบการเต้นจันดี เป่าล่อเด็ก มีหลายจังหวัด หลายท่านอง

๔. หน่อจี่แผละ เป็นแคนน้ำเต้าขนาดเล็กที่สุด ไม่มีลำโพงปลายท่อเสียง ในอดีตใช้เพียงการเป่าเพื่อสื่อสารความรักระหว่างหนุ่มสาว ในปัจจุบันใช้เป่าประกอบการเต้นจันดี และเป่าจันกัน ระหว่างหนุ่มสาว

จัดทำโดย: โครงการวิจัย กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำโบ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

การสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนน้ำเต้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ชุมชนบ้านจำโบ
แคน “หน่อจี่แผละ”
“ส่วนประกอบของแคน หน่อจี่แผละ”

๑. ลูกน้ำเต้า ทรงงาขี้มีรูปร่างยาว ปีกตรงปลาย เมื่อนำไปตากแดดจนแห้งแล้ว นำมาเจาะรูเพื่อนำเมล็ดน้ำเต้าข้างในออกให้หมด ในส่วนของน้ำเต้าเป็นผิวปาล์มเพื่อเชื่อมต่อกับกระบอกไม้ไผ่ที่ทำท่อนเสียง ๕ กระบอก

๒. ไม้ไผ่ ที่ทำท่อนเสียง ประกอบด้วย ๕ ท่อน ขนาดต้องขึ้นอยู่กันขนาดของน้ำเต้าด้วย ไม้มีขนาดตายตัว เป็นไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อน มีความสั้นยาวตามลำดับ ท่อนที่ยาวที่สุด มีความยาวเท่ากับ ๒ ท่อน และลดหลั่นความยาวตามลำดับอีก ๓ ท่อน ความยาวของไม้ไผ่จะต้องขึ้นอยู่กันระดับเสียงที่นักดนตรีต้องการแล้วนำมาวัดระดับ เพื่อเจาะโพรงเป็นรูปี่สี่เหลี่ยมผืนผ้า สำหรับสั่น และจะรูให้ไว้ระดับเสียงตามที่ต้องการ

๓. ขี้มันหรือขี้โรง เกิดจากอุจจาระของขี้โรงซึ่งเป็นประเภทเดียวกับผึ้ง แต่ไม่มีเหล็กใน ไม้ขี้โรง มีขนาดเล็กกว่าผึ้งประมาณ ๒-๓ เท่า แพะกระเจียวอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ขี้โรงเป็นชื่อพื้นเมือง (Local name) และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ท้องถิ่น ซึ่งขี้โรงนี้เองที่นำไปอุดรูแคนตรงจุดที่เชื่อมระหว่างน้ำเต้ากับท่อนไม้ไผ่

๔. ไม้ไผ่สี่เหลี่ยม นำไม้ไผ่มาตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปาดส่วนที่เป็นเส้นให้มีความหนาบางตามความดังของเสียง ถ้าต้องการเสียงสูงส่วนปลายสั่นจะดังองบาง ถ้าต้องการให้เสียงต่ำปลายสั่นจะดังมีความหนา ความยาวของสั่นจะมี ๕ ขนาด ลดหลั่นกันตามลำดับของระดับเสียง และทำท่อนกับขนาดของช่องท่อนที่นำลิ้นไปประกบ โดยมีขี้โรงเป็นตัวเชื่อมให้ติดระหว่างท่อนเสียง

จัดทำโดย: โครงการวิจัย กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำโบ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

การสืบทอดวัฒนธรรมการเป่าแคนน้ำเต้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ชุมชนบ้านจำโบ
แคน “หน่อจี่แผละ”
โน้ตเพลง สำหรับฝึกเป่าแคนน้ำเต้า “หน่อจี่แผละ”

๑) โน้ตเพลง เด่นจี่สิ แบบที่ ๑
 เสียงแคน เป่าโดย นายชิดชัย สรรสนททริยกุล
 แกะบทเพลง โดย นายไพโรจน์ ภาวนวยสุข
 เข้าระบบถอดโน้ต โดย คุณคิตา
<https://www.facebook.com/RabKaeNotePleng/>

เพลงเด่นจี่สิ (แบบที่ 1)

๒) โน้ตเพลง เด่นจี่สิ แบบที่ ๒
 เสียงแคน เป่าโดย นายชิดชัย สรรสนททริยกุล
 แกะบทเพลง โดย นายธีรพงศ์ แก้วธรากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยาป่าเหนือ
 เข้าระบบถอดโน้ต โดย คุณคิตา
<https://www.facebook.com/RabKaeNotePleng/>

จัดทำโดย: โครงการวิจัย กระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ
ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
พื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจำโบ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ภาคผนวก จ

ภาพการดำเนินงานวิจัย

